

Норма літературної мови як основне поняття правильності мовлення, її варіативність

Упорядкованості мовній системі надають мовні норми. Норма властива кожній національній літературній мові як основна і необхідна умова її існування й повноцінного функціонування в суспільстві.

- **Мовна норма** - це сукупність мовних засобів, що вважаються правильними і сприймаються носіями мови як зразок суспільного спілкування в певний період розвитку мови і суспільства.

* Мовна норма

* Ознаки мовної норми

Ознаками мовної норми є гнучка стабільність, варіантність, дотримання усталених, загальноприйнятих правил щодо слововживання, написання, наголошування слів, граматичного оформлення висловлювання.

Порушення літературної мовної норми спричиняються, наприклад, сплутуванням слів, що мають близьке звучання, але відмінне лексичне значення; впливом діалектної вимови; незнанням законів синтаксичної сполучуваності слів

Мовні норми є спільними для різних стилів мовлення. Проте кожен з них має і свою специфічну внутрішню норму.

Наприклад, використання слів привіт! бувай! у значенні одиниць мовного етикету для сучасної української літературної мови є нормативним. Однак внутрішня норма офіційно-ділового стилю не допускає вживання цих слів у своїх текстах. Для стильової ж норми розмовного мовлення названі слова є цілком прийнятними

* Мовні норми і стиль

Види норм української літературної мови

Орфоепічні	Регулюють наголошування слів, а також вимову голосних і приголосних звуків.
Лексичні	Визначають можливості використання слова відповідно до лексичного значення та його відтінків, а також правила сполучуваності слів у реченні.
Морфологічні	Визначають літературні форми слів.
Синтаксичні	Визначають правила побудови словосполучень і речень.
Стилістичні	Визначають доцільність використання мовних одиниць різних рівнів у тому чи іншому стилі мовлення.
Орфографічні	Визначають правила написання слів.
Пунктуаційні	Фіксують систему правил уживання розділових знаків.

Практичні вправи

Вправа 1

Відредагувати речення. Пояснити, які норми літературної мови порушено.

1. Згадуючи школу, перед нашими очима постає наш дружній клас, бібліотека та оформлений по останньому слову техніки спортзал.
2. Без хороших знань дуже важко знайти своє місце в житті.
3. Самий щасливий день у моєму житті це переможна гра по футболу з командою «Динамо».

Вправа 2 “Орфоепічна хвилинка”

Постав наголос у словах.

Асиметрія, зубожіння, заіржавілий, каталог,
копчений, кропива, кулінарія, листопад,
мережа, фартух, форзац, царица, чарівний,
жалюзі, залишити, уподобання, усередині,
чорнослив, загадка, донька, дрова, піцерія,
отаман, олень .

Вправа №3 «Орфографічний практикум»

У поданих словах виправте порушення орфографічної норми .

Кавказкий, чвертью, тюрьма, різьб'яр,
камінчик, ненавистью, статей, льє, навманя,
дитясла, розєднати , мавп'ячий, тьм'яний.

Вправа 4. “Стилістичний аналіз”

Прочитайте речення . Знайдіть стилістичні помилки .

1. Нам було дуже весело під час візиту до лісу. 2. Екскурсанти оглядали звалища старовинного замку.
3. Учителька прорекламувала батьківські збори.
4. На листі зелених насаджень діамантами сяяла роса.

